

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiilor:	Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii „Fóia diecesană“;
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. -- cr.	Pentru publicațiunile oficióse, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.
„ „ „ „ „ pe 1/2 an . . . 2 „ 50 „		
„ „ „ „ „ România și străinătate pe an . . . 14 franci		
„ „ „ „ „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „		

Nr. 800 B.

Congresul național bisericesc întrunit în anul curent a votat în mod provizoriu un regulament pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în metropolia gr. or. română.

Acest regulament are a intra în vîdă în întreaga metropolia noastră din 1/13 Novembre a. c. conform dispozițiunii pré veneratului consistoriu metropolitan din 22 August a. c. Nr. 203. M, de aceea îl publicăm în întregul seú cuprins, carele este urmatorul:

Regulament

pentru procedura judecătorească în cauzele disciplinare în metropolia gr. or. română.

Cap I.

A. Persónele supuse disciplinei.

§. 1.

Regulamentul presinte se estinde asupra tuturor persónelor, cari sînt însereinate cu funcțiuni bisericesci, școlare și fundamentale și aparțin metropoliei acesteia, esceptiunând pre archierei și călugării dela monăstiri, ale căror cauze disciplinare sînt a se regula separat; se estinde mai încolo și asupra candidaților de preoție și învățatorie.

B. Delictele disciplinare.

§. 2.

Cercetarea disciplinarie se ordineză:

1. pentru călcarea datorințelor oficiului, cum este:

- neîmplinirea de tot ori împlinirea neglijentă sau necorectă a oficiului;
- neascultarea obstinată ori purtarea necuviinciosă față de superiori;
- căutarea de certe, ațitare și interitare la neînțelegeri;

- purtarea nemorală sau scandalósa;
- desconsiderarea sau deonestarea doctrinelor, datinelor, instituțiunilor și ordinațiunilor bisericesci;
- călcarea datorințelor oficióse și abuzul de oficiu comis prin corumpere sau mituire;
- părăsirea arbitrarie și nejustificată a oficiului;
- esecutarea acelor concluse, nainte de aprobare, cari sînt a se aproba prealabil prin autoritatea superióră;
- corumperi la ori ce felii de alegeri, precum și complicitatea la asemenea corumperi;
- violarea secretului de oficiu;
2. pentru necapacitatea spirituală sau corporală de a împlini oficiul;
3. pentru condamnarea criminală din partea unui for civil ori militar competent, intrată în putere de lege.

C. Pedepsele disciplinare.

§. 3.

Pedepsele disciplinare sînt:

- admonițiune;
  - înfurtare;
  - pedepsă în bani până la suma de 300 fl.;
  - lipsirea de dotațiune sau pensiune, în parte sau în total;
- Multa penală neincassabilă se substitue prin altă pedepsă normată, în acest paragraf.
- eschiderea temporală sau definitivă din sinul candidaților pentru serviciul bisericeii sau al școlii;
  - eschiderea temporală din sinul corporațiunii bisericesci, respective lipsirea temporală de alegibilitate în una sau în toate corporațiunile bisericesci;
  - destituirea condiționată: pe cutare timp, pentru cutare loc, cutare district, sau pentru un anumit oficiu;
  - destituirea necondiționată, prin care respectival și perde dreptul de a mai purta oficiu bise-

ricese saŃ scolarii Ńn Ńntręga provinciã metropoli-
tanã;

i) lipsirea pentru totdeauna de pensiune Ńi de
caracterul oficial.

D. Organele ĩndreptãtite a ordina cercetarea.

§. 4.

Cercetarea disciplinarie e ĩndreptãtit a ordina:

a) contra persõnelor de manipulaŃiune presi-
diul oficiului respectiv;

b) contra altor persõne, cari staŃ sub juris-
dicŃiunea consistoriului eparchial, ĩn cas de urgenŃã
episcopul, respective locuŃiitorul lui, — ĩn alte
casuri consistoriul eparchial;

c) contra asesorilor Ńi funcŃionarilor aplicaŃi
la concept lãngã consistoriul metropolitan, ĩn cas
de urgenŃã metropolitul, ĩn alte casuri consistoriul
metropolitan.

E. PrescripŃiunea.

§. 5.

Delictul disciplinariu se considerã de prescri-
cãnd dela ziua comiterii aceluia aŃ trecut trei ani
fãrã arętarea la autoritatea competentã superiõrã Ńi
dęcã ĩn decursul acestui timp inculpatul n'a comis
alt delict disciplinariu.

Dęcã ĩnsę faptul ĩnvõlve totodatã criminalitate
dupã legile criminale ale statului, atunci nu se põte
privi de prescripŃiune nici ca delict disciplinariu, nainte
de ce ar fi ĩntrat prescrierea dupã legile criminale
ale statului.

Cap II.

A. Forurile judecãtoresci.

§. 6.

Foruri judecãtoresci disciplinare sŃnt:

a) *Ca for de prima instanŃã* judecã ĩn cauze
disciplinare:

1. Scaunul protopresbiteral ĩn casurile, cari
i-se concred ca organ delegat al consistoriului epar-
chial (§. 33 p. 3. Stat. org.)

2. Presidiul ĩn cazul §-lui 4 lit. a).

3. Consistoriul eparchial.

4. Comisiunea disciplinarie a consistoriului
metropolitan ĩn cazul §-lui 4, lit. c).

b) *Ca for de a II-a instanŃã* judecã:

1. Consistoriul eparchial ĩn casurile, ĩn cari
scaunul protopresbiteral judecã ca I-a instanŃã.

2. Consistoriul metropolitan ĩn casurile, cãnd
consistoriul eparchial judecã ca for de I-a instanŃã.

3. Plenul consistoriului metropolitan ĩn cazul,
cãnd a judecat ca primul for comisiunea discipli-
nare a consistoriului metropolitan lit. a) p. 4.

B. Cauzele eschiderii dela funcŃionarea ca judecã- toriã Ńi delegaŃiunea

§. 7.

Nu pot funcŃiona ca judecãtori disciplinari;

a) cei rudiŃi cu inculpatul pãnã la al șeselea

grad de sãnge, saŃ pãnã la al patrulea grad de
cuscrie. — saŃ cari se aflã cu inculpatul ĩn rela-
Ńiuni de adopŃiune, tutela saŃ curatelã;

b) cei ce staŃ ĩn inimicŃie ori proces cu
inculpatul;

c) martorii ĩn cauzã, cari a depusã mãrturisiri
esenŃiale;

d) apęrãtori Ńi reprezentanŃii inculpatului; ase-
menea nici arętãtoriul saŃ reprezentantele seŃu;

e) cei ce aŃ concurs cu votul lor la deciderea
cauzei ĩntr'o instanŃã inferiõrã;

f) comisarii de investigaŃiune ĩn cauzã.

Cei ce cad sub dispoziŃiunile acestui paragraf,
sŃnt ĩndatoraŃi a se ĩnsinua ca atari la președin-
tele forului.

Inculpatul are drept a pretinde eschiderea ace-
lor membri ai judecãtoriei dela funcŃionarea ca juđi,
faŃã de cari põte dovedi occurgerea uneia din cau-
zele sus enumerate.

ĩn cas, dęcã din cauzele enumerate ar fi eschiși
a funcŃiuna ca judecãtori atãtia membri ai forului
respectiv, cãt numęrul celoralãŃi nu e de ajuns
pentru a aduce decisiuni valide, are loc delegarea
altei judecãtorii de aceeași categorie, ce o dispune
faŃã de scaunul protopresbiteral consistoriul epar-
chial, metropolitul.

Cap III.

A. InvestigaŃiunea.

§. 8.

Organele ĩndreptãtite a ordina investigaŃiunea,
vor scruta mai nainte de tõte, dęcã faptele saŃ
ĩntrelãsãrile, cari le-aŃ observat ele ĩnsęși, saŃ des-
pre cari li s'a fãcut arãtare privatã saŃ oficiõsã,
constituã delict disciplinariu saŃ ba?

Arętarea are se sune despre un delict anumit,
saŃ incapacitate de a funcŃiuna, Ńi se fie proveđutã
cu numele, caracterul Ńi domiciliul celui, ce o face.
Arętãri anonime nu pot servi de substrat al ordi-
nãrii cercetãrii disciplinare.

ToŃi indiviđii supuși acestui regulament pot
ĩnșiși cere investigaŃiune disciplinarã contra persõnei
lor proprie.

§. 9.

Aflãndu-se substrat de ajuns, Ńi ĩn cas de
lipsã ascultãndu-se inculpatul, organul ĩndreptãtit
ordinęzã investigaŃiunea prealabilã, indicã punctele
de acuzã Ńi esmite investigatori, ĩndegetãnd totodatã,
pre cãt numai se põte, modalitãțile de a constata
delictul.

DispoziŃiunea, prin care se ordinęzã investiga-
Ńiunea prealabilã, e neapelabilã.

§. 10

Pe basa sentinŃei penale a judecãtoriei civile
se põte aduce sentinŃã disciplinarã Ńi fãrã investi-
gare disciplinarã prealabilã.

§. 11.

Deodată cu investigațiunea prealabilă, saș și în decursul acesteia, în casuri grave, adevă când este pericol pentru biserică, școlă saș averea acestora, se pôte ordina suspenderea inculpatului dela oficiu și beneficiu.

Contra decisiunei de suspendere se pôte recurge numai extra dominium.

§. 12.

Suspenderea urmază de sine și se va decreta în puterea legii:

a) când pe basa investigațiunii criminale din partea autorităților statului, s'a ordonat deținerea suspișionatului, saș când sentința criminală, de și încă apelabilă, involve saș enunță perderea oficiului;

b) când sentința disciplinară, fie aceea și apelabilă, a decretat destituirea din post.

§. 13.

Forurile disciplinare enunță conclusele după maioritatea absolută a voturilor.

Fiind voturile egal împărțite, președintele dirimă cu votul saș.

Născându-se divergințe de păreri, care dintre propunerii e mai puțin daunosă pentru inculpatul, în privința acesta se votează separat înainte de votarea în merit.

§. 14.

Mai nainte de tôte se resolv prin votare cesțiunile prealabile de e. necesitatea de-a întregi investigațiunea și altele.

Când s'a decis a intra în meritul causei, atunci la deciderea meritorie a causei, aș să concurgă și acei votanți, cari aș făcut și susținut propunerii prealabile, și aș ramas cu ele în minoritate.

§. 15.

Atât forul disciplinar cât și comisariul de investigațiune sânt îndatorați a reflectă din oficiu, atât la împregiurările, cari fac evidentă culpa, cât și la cele, cari dovedesc nevinovăția inculpatului.

§. 16.

Eliberarea inculpatului de sub suspendere dela oficiu și beneficiu, saș și numai în parte, o dispune consistoriul conform esaminării causei și din partea sa.

§. 17.

În cât are loc restituirea dotațiunii și a altor competențe ale inculpatului pentru timpul cât a fost suspins, se va decide totdeauna din cas în cas în sentință.

§. 18.

Comisiunea investigătoare face cercetările necesarie cu privință la arătare, ascultă pe arătătorii, pe daunați, pe martorii și pe inculpatul și adună tôte dovedile posibile.

Arătătorii va fi ascultat după împregiurări

saș ca martor, saș numai ca personă, care dă desluciri.

Inculpatul își pôte face escepțiunile sale contra tuturor celor ascultați, ori când în decursul investigațiunii.

§. 19.

Individiții de altă confesiune pot fi invitați să-și facă mărturisirile lor, când însă n'ar satisface provocării, se va recerca județul civil a-i asculta.

Tot asemenea vor fi ascultați și credincioșii bisericeii gr. or. române, când sânt îndepărtați cu locuința, și decât acolo n'ar esista organe de ale noastre bisericescii.

§. 20.

Martorii se ascultă pe rând, unul câte unul; înainte de ascultare se provocă, să spună adevărul și să nu retacă nimic din cele, ce le sci, căci despre fasiunile lor vor avé să depună jurământ.

După aceea se vor pune următoarele întrebări:

a) care e numele de botez și conumele?

b) de care religiune e?

c) de câți ani e?

d) ce e starea saș ocupațiunea martorului?

e) e în rudenie ori cuscrie cu inculpatul ori acusatului și în al câtelea grad?

f) stă în inimizție ori proces cu unul dintre acestia?

g) nu i-s'a promis ori dat ceva pentru ca să mărturisescă într'un chip saș altul, și decât da, prin cine?

h) nu l'a învățat ori îndemnat cineva, cum se mărturisescă, și eventual cine e acela?

După ascultare se supun jurământului toți acei martorii, cari aș fasiunat împregiurări esențiale.

§. 21.

Nu pot fi admiși la jurământ:

a) cei cari înșiși sânt suspișionați, că aș luat parte la fapta inculpatului, pentru care aș fost ascultați;

b) cei cari pe timpul, când s'a comis fapta, nu împliniseră încă anul 14 al etății, saș cei cari în urma unui defect trupesc ori sufletesc n'aș potut a se convinge cu securitate despre starea adevărată a lucrului ori nu o sci spune, ca se fie înțeleși pre deplin.

c) cei cari aș fost pedepsiți pentru jurământ fals saș pentru atestări false.

§. 22.

Sânt îndreptățiți a refusa să mărturisescă: cei ce sânt rudiți cu inculpatul în linia ascendinte și descendinte, soția lui, frații și surorile și soții acestora, unchiul și mătușa, nepotul și nepoța, vărul și verișora, părinții saș pruncii lui adoptivi, tutorii saș curatorii lui, respective cei ce staș sub tutela saș curatela lui.

Persónele acestea vor fi informate prealabil-minte despre dreptul de a refusa mărturisirea.

§. 23.

Fasiunea îndusă în protocol se cetesce respectivului; la cererea lui i-se dă, să o cetescă însuși, și în urmă se adnotază la protocol, că s'a cetit, sau că a cetit-o respectivul și a aprobat-o.

Cel ascultat are să subscrie protocolul; cauza că nu ar sci sau nu ar puté sau nu ar voi să subscrie, se însémă la protocol.

§. 24.

Fasiunile inculpatului și ale martorilor, sânt a se introduce cât se póte din cuvént în cuvént.

Înculpatul își póte serie orî dicta însuși fasiunea și decă pretinde, din ómenii sei de încredere sânt a se adnite doi să fie de față la ascultarea sa și a martorilor.

§. 25.

Când despre împregiurări esențiale, fasiunile martorilor între sine sau cu fasiunea inculpatului nu consună, atunci martorii se pot confrunta unul cu altul sau cu inculpatul. Confruntarea se face și la cererea inculpatului, de regulă numai între două persóne deodată.

În cas de lipsă se recércă județul civil pentru a face confruntare.

§. 26.

Încheiând investigarea, investigătorii subscrie protocolul și substerne organului comitent actele de investigațiune, dimpreună cu observările sale.

§. 27.

Președintele forului disciplinariu, transpune actele de investigațiune fiscalului forului spre opinare. Când în decursul investigațiunii aú intrat arătări sau s'aú născut suspițiuni despre alte delicta comise prin inculpatul, avénd tóte acestea a se resolvi prin o sentință, se astéptă încheierea investigării a tuturor înculpărilor, și actele întrunite se transpun deodată fișcalului spre opinare cumulativă.

§. 28.

Fișcalul consistorial în termin de 8 zile face propunere detaiată și motivată pentru sistarea sau continuarea procedurii, reasumând dovețile culpei, și propunénd pedépsa, care ar fi să se aplice.

(Va urma.)

Fenomenele Vulcanismului.

Continuare.

Fenomenele pseudo-vulcane, precum: *Vulcaniții* (vulcanii de nomol) și *focul terestru* încă dovedesc, că în lăuntru pământului există materii topite, fluide ferbinți.

Vulcaniții sânt coline mai mari sau mai mici

din cari ținesce la lumina zilei, în formă de rațe, vapor și diferite gazuri, amestecate cu nomol sărat.

Încă în timpurile cele mai vechi ale anticității erau binecunoscuți vulcaniții dela N. orașului sicilian Agrigentum (Girgenti de astăzi).

Într'o depresiune se rădică aci mai multe coline micuțe de formă conică, compuse din materii lutóse de colóre sură. Din gura cratelor es din când în când, asemenea unui balon, bómbe mánate în sus de puterea gazurilor și a vaporului. Bómbele se sparg și conținutul lor nomol curat, se rostogolește pe cóstele colinei către pótele ei. Pe suprafața nomolului se forméză, după ce acesta s'a uscat, o cójă de sare, carea astringéndu-se, se întrebuintéză de locuitorii împrejurului.

În vecinătatea vulcaniților aflăm de regulă și naftă, din carea prin destilare se fabrică petroleul.

Vulcaniții cei mai însemnați se află: în Italia Spania, peninsula Crim, în părțile răsăritene ale Caucasului, în Bacu și Granada nouă.

Insula Trinidad posedă afară de vulcaniții sei și un miraculos lac de cătran de 2 Km. de lung și 350 m. de lat. Cătranul de pe lângă uscat e vértos, dar devine către mijloc tot mai móle, în fine fluid-ferbinte și clocotitoriu. Dealungul țermurilor insulari încă se obsérvă mari cantități de cătran.

Văile de prin Carpații României sânt bogate de păcură, din carea se fabrică petroleu eminent.

Un fenomen de rar interes e *focul terestru*.

Prin locurile din vecinătatea vulcaniților, evaporéză hidrogen și hidrat de cărbune aprins sau fórte ușor de aprins. Flacăra, ce se vede, pórtă numele de foc terestru.

Călătorind prin Italia, se vede omul adeseori mai cu sémă prin Apeninii Italiei de Nord lângă „Pietra mala“ (un pasagiu pitoresc al drumului de țără, ce duce dela Bologna la Florenza), suprins de o flacăra misterioasă, de carea se folosese ingeniosul Italian, ca să ardă pétra de var. El adevcă clădește în aceste locuri pétra așa, ca să o străbată din tóte părțile focul terestru cu ușorință. În acest mod se economiséză mari cantități de lemn, ce ar fi neîncungiurat delipsă pentru arderea varului.

Cu mult mai grandios e focul terestru dela Bacu lângă marea caspică.

Într'o îndepărtare de 10 Km. dela acest oraș aú zidit Parsii, și astăzi adorători alui Mitra, la locul numit Ateș-yah (loc de foc), un templu mareț. Deasupra zidurilor se rădică 4 hornuri de pétră din cari ese neîncetat focul cel sânt. În apropierea templului se află o mulțime de țevi mai mici. Un gaz ușor de aprins, ce se rădică din țevi, se folosese la gătirea bucatelor și la arderea varului. El se foméză din cărbunii și reșina păturilor, din cari se constituă locurile acestea.

În Ianuarie anul 1839 a fost aci focul atât de mare, încât până la o îndepărtare de 40 Km. se făcuse vedere.

În China, lângă orașul *Kiating-fu*, într'un ținut plin de sare se află mii de făcări de câte 8—10 m. Acestea se nasc din gazurile ocnelor, ce se aprind mai ușor decât praful de pușcă.

Acest fenomen se mai observă în Iaponia, Birma, Mesopotamia, Curdistan, America de Nord, mai cu seamă în provinciile bogate de sare.

În Fredonia (New York) se întrebunțeză gazurile de a ilumina stradele și la gătirea bucatelor.

Cel mai înfricoșat dintre fenomenele vulcanicului e *cutremurul de pământ*.

Pământul se clătină sub picioarele noastre; zidurile și obiectele naturii se mișcă; adeseori fiind cutremurul mai puternic, se crapă pământul, se formază abisuri adânci, se dărâmă casele, se cufundă stradele, orașele dispar dinpreună cu locuitorii lor. Tote acestea sunt urmările cutremurului de pământ.

Cutremurul de pământ e de trei feluri: *cutremur succusoriu*, *undulătoriu* și *rotătoriu*.

Cutremurul succusoriu se constiuă din o succesiune de lovituri puternice, cari se exercită din lăuntrul câră suprafața pământului. În urmarea loviturilor se rădică sau se cufundă în direcțiune verticală cōja pământului, sau de multe ori se sparge, întocmai precum explodază locurile subminate. Astfel s'a întâmplat, că s'a spart pardosela stradelor, s'a asvêrlit în sus ómenii de la promenadă și s'a vêdut munții săltând.

Dacă loviturile interne progresază în linii óriizontale în una sau mai multe direcțiuni, atunci se naște *cutremurul undulătoriu*, care sémănă mult cu mișcarea undelor de apă.

Prin acest cutremur se rădică și se cufundă pământul până în regiunile cele mai îndepărtate. El este foarte periculos, mai cu seamă când undele sânt înguste și înalte. Casele și obiectele, scóse din direcțiunea lor verticală, se dărâmă și se restórnă ușor. Așa d. e. s'a vêdut în decursul cutremurului corónele arborilor înalți aplecându-se până la pământ și redicându-se érași. S'aú observat, că casele ce stau paralel față de unde, trebuie să se spargă, pe când cele ce stau vertical, se crépă numai; ér' ómenii simt sub picioarele lor clătinatul pământului, pãrindu-li-sé a sé afla în vr'o naie.

Cel mai periculos e *cutremurul rotătoriu*. Prin acesta se aruncă obiectele în sus și se întorc totodată după axa lor. Așa d. e. la cutremurul de pământ din Chile, s'aú întors mai multe case, fără ca să se dărime, cu fruntariul acolo, unde era mai nainte dosul lor; ér' aleurii drepte s'aú strêmbat de tot.

Este lucru cunoscut, că cutremurul de pământ premerge erupțiunilor vulcanice.

El este însoțit de vuet și de șuerături ca de vifor; de zuruiri asemenea zuruitului carcelor încercate; de sunete de dobă, de bubăituri ca de tun, de urlete și de mugiri înfricoșate. Uneori se înv-

lesc văile și munții de negură désă și crepuscul devine roșu sau gălbiniu. De multe ori însă lipsesc fenomenele amintite cu totul și cutremurul ne surprinde pe neașteptate.

O norocire pentru némul ómenesc e durata cea scurtă a cutremurilor.

Cutremurul anului 1812, prin carele s'a nimicit orașul Caracas (Venezuela) și s'aú ucis la 10.000 ómeni, și-a luat începutul seú cu o lovitură puternică carea punénd clopotele bisericilor în mișcare, încât acestea băteau de sine, aú avut o durată de 5—6 secunde. După un scurt interval urmă a dóua lovitură, carea ținu 10 secunde și în fine a treia de 3—4 secunde, în urma cărcia orașul deveni o grămadă de ruine.

Cutremurul, prin care s'a nimicit la a. 1775 o mare parte a orașului *Lissabona*, deși dură 5—6 minute: totuși lovitură primă, cea mai stricăciósă n'aú ținut mai mult decât 5 secunde.

Cutremurile de pământ și urinárilor lor stricăcióse, s'aú descris de martorii oculari. Dăm loc următoare descrieri:*)

Cutremurul de pământ atât de fatal pentru Calabria și pentru orașul Messina, s'a repetat dela 5. Februarie până la 28. Martie 1783 de mai multe

Orașelul *Oppido* la póelele lui Aspromonte, un un pisc acoperit cu neană, a trebuit să sufere cumplit. Cutremurul, însoțit de bubuituri de tunet se părea că vine decătră Etna și daci se lăți peste un ținut de 80 miluri pătrate. În urmarea multelor sgduiri, s'aú deslipit întinse ținuturi de basa lor de granit și s'aú pus în mișcare câtră mare. La Scylla s'a uruit muntele în mare și rostogolindu-se undele umflate câtră uscat, aú dus cu sine 1450 de ómeni. S'aú mai ruinat la 400 orașe și sate, s'aú surpat la 100 de dealuri, s'aú zătonit rîurile, formându-se din apele lor lacuri numérose, cu un cuvânt: suprafața ținutului se schimbbase întratata, încât locuitorii nu-și puteau cunoște locul nascerei lor. În decursul acestei catastrofe aú perit și s'aú vulnerat la 100.000 de ómeni. Unele dintre familii se sturiseră cu totul; nu se aflau nici măcar moștenitori.

Oppido presinta o tristă privesce, el era de tot spart. Terra nova s'a deslipit de pe cóstele colinei pe care se afla și s'a cutropit în rîul Muro. În genere orașele aú suferit atât de cumplit, încât n'a fost rémas pétră pe pétră.

Contele Stollberg ne mai spune, că un țeran o țerancă și un asin, aú fost dinpreună cu pământul pe care se aflau rădicați și aruncați de ceaialtă parte a unui rîu.

Un alt țeran se afla toemai într'un citron și delectându-se cu póemele ce le mânca, a fost dinpreună cu arborele și cu pământul din prejurul

*) Klódeu! Handbuch der phisischen Geographie.

rădăcinilor, la un alt loc escamotat, fără de a fi vătămat.

Fără fine ar fi șirul cutremurilor înregistrate, care s'ar putea prezenta onorabilului public cetitoriu; fără marginii calamitățile, suferințele și miseria nămurilor bănuite de acest fenomen îngrozitoriu: dar' mai bine să ne întorcem fața dela aceste triste priveliște, nișuindu-ne a cerceta după cauzele prin cari se produce acest fenomen.

(Va urmă.)

Sfaturi bune economice.

(Continuare dela Nr. 38.)

Amicilor! când cercetăm noi acum pământul, după-ce cunoștem și diferitele elemente, acum el pentru noi nu e numai cenușiu, negru sau roșcat, ci noi aflăm și alte părți.

Lutul, nășipul și varul, împreunate cu oxigen le cunoștem ca elemente simple. Șcim, că gustul variat al pământului depinde dela *natron*, *cali*, *ghips* și *var*; mirosul, dela amoniac. În meșul lui se află acid sulfuric și — phosphoral. Aerul străbate prin crepăturile lui, și nici acidul-carbonic nu ne lipsește, căci acesta fiind mai greu ca aerul se aședă în jos și pământul îl atrage cu sate. În revenela pământului aflăm în fine și apă — și acestea ar fi, așa a dice, mai toate recerintele nutritore ale plântelor și ele se află pretutindenea în pământ în măsură mai mare sau mai mică.

Dar tocmai fiindcă ele se află în tot locul în măsură mai mare sau mai mică, și fiindcă de aci depinde totul și așa știind noi, că mai mult sau mai puțin oves în esle, sau mai multe sau mai puține bucate pre măsă, ne face să fim mai sătuți sau mai flămânți: pentru aceia, decă vrei ca plântele să fie frumoșe și multe, atunci ele trebuiesc din destul nutrite și noi dară avem lipsă ca să căutăm, că cum se căștigăm pământul mai bine, pentru ca el să aibă toate materiile acelea ce nutresc plântele.

Să luăm, că ocnariș scot din fundul pământului grămești de petri, cari la vedere apar ca pământ prospăt; mai departe pământul constă de comun și pe cât îl cunoștem noi din stânci milenare amestecate cu lut, nășip și var, — decă decă se espun aceste petri căldurei, aerului și unei umeșeli corespunșetore, atunci ele se sfărîmă cu încetul și cu cât vor fi mai fragete, cu atât mai repede decurge procesul descompunerii lor; și ce mai de însămnat este, că numai puține petrișuri p. c. sânt d. e. cremenile, pot resista timp mai îndelungat acestei descompunerii. Umeșela și gerul contribuiesc forște mult la această descompunere, căci întrând apa cu o putere mare în cele mai fine crepături ale petrilor și această apoi la ger înghețând și prin aceia estindându-se cu o putere iresistibilă, desface părțile

din afară ale petrilor și apoi ele în cele din urmă trebuie să se sfărîme.

Prelângă apa, carea descompune petrile, contribuie în mod nimicitoriu și *oxigenul*. căci el atrage toate la sine pentru ca să se împreune cu ele; el preface ferul în rugină, arama în coclălă sau vitriol, vinul în oțet, prin el imputreșesc plântele vesteșite și corpurile animalelor cădute, — el e un adevărat ruinătoriu a tot ce există; chiar și petrile sânt supuse ruinării lui, căci împreunându-se el cu părțile lor le sfărîmă și ele se preface în nășip și prav tocmai precum se sfărîmă ferul prin rugină, — și decă se mai umple și de umeșelă, carea atrage din aer carbol-accid — și decă se mai aședă tot din aer și puțin sulfur și nitrogen sau amoniac și în cele din urmă, decă apa a mai scos din petri și acidul silicil și pământul văros, atunci acele locuri petroșe posed destul nutremânt pentru una și alta plântă, — și acum natura trebuie numai să sémăne și în această afacere a ei trebuie să o admirăm, căci de minune cum își ajută ea singură fără ca să aibă lipsă de ajutorul nostru. Cine altul s'o și sémăne acolo pe unde nici nu pôte umbla omul? Cine altul și sémăna aceea mulțime de burueni, ce resar pe acolo? Mai bine e a face singur — își gândi natura, și ea dede sémîntelor aripă de sburat și le-au făcut așa de ușore, încât ele se mută mai ușor decăt pravul purtat de vânt; pre cele mai grele sémînte le lăsă a se sémăna prin păseri.

Vedeți! așa a dispus natura, ca sémînta să fie dusă de vânt și purtată de paseri până acolo, până unde este loc potrivit și de ticnelă pentru bună prosperarea ei.

Pe altfel de coline noi și pământuri prospete, vedem răsărind mai întâiu potbalul, gura leului, scăeșii și alte plante, cari au sémînte sburătore; apoi mai târziu mușchiu, felice s. a. cu sémînte, cari se pot asemăna cu atomele. S'a făcut odată începutul, apoi mai departe merge mai ușor atât la bine, cât și la rău.

Buruenile se nutresc singure pe sine. Plânta, ce trece în putrăjune, dă pământului îndrept acelea materi, prin care s'au nutrit, ba chiar și pre aceea, pe cari și le-a atras din aer și supt din apă — și prin această procedură pământul se îmbunătășesce. Pe astfel de locuri sémîntele se înmulțesc și rădăcinile ce rămân preste érnă, produc de noi — și așa în anul viitoriu se arată plante cu mult mai multe, ca în anul d'întăiu. Ele (plântele) desfac singure pământul și-l desfoie, frunșele scutesc umeșela, ce a atras'o și nu o lasă să evaporeze așa de ușor, prin urmare, puterea de descompunere a apei lucrăză în continu și prin această cója d'asupra a pământului se fărîneză și pulverisăză tot mai afund, și cu încetul an după an, se înmulțesc materiile nutritore și se înfrășesce pământul devenind tot mai negricios, care e semnul de un nutre-

mânt îngrămădit pentru plănte și se numește alt-cum: *humus*.

Noi amicilor! din toate acestea să tragem deocamdată următoarea învățătură: *Pământul lăsat în voia lui se gunoescă singur pre sine prin plântele ce putrețesc pe el.*

Mai bine se observă acésta la păduri. Astfeliu de locuri se nutreacă la început numai prin frunțele arborilor, și mai târziu prin însuși arborii, cari cad și putrețesc pe loc. În modul acesta se formeză mult nutriment pentru plănte și ele pe astfel de locuri prosperéză minunat de bine; putem țice dară: *că plântele primesc numai o parte năinsemnată a nutrimentului din pământ, și că cea mai mare parte și-o câștigă din apă, din aer și prin carbol-acid, carele se cuprinde în ele, — și că toate acestea ajută mult la descompunerea și pregătirea pământului.*

(Va urma.)

Varietăți.

Sinodul episcopesc al bisericii gr. or. sêrbesci s'a întrunit în 20 Octomvre, érá congresul se va întruni în 9 Novembre nou în Carlovăț. În locul comisariului regese *Eduard Cseh*, carele s'a bolnăvit, este denumit comitele suprem al municipiilor orașenesci *Panciova* și *Vêrșet*, dl *Alexandru Nicolici* de comisariu.

Societatea de lectură a clericilor din Caransebeș, constituindu-se Joi în 2 Octombrie st. v. a. c. și-au ales pentru anul 1886/7 următorii funcționari: de președinte al societății pre Mult Stimatul Dn. profesor Dr. *Georgiu Popovici*, de vice-președinte pre *Georgiu Suciu* cleric curs. III, de notariu al ședințelor pre *Ioan Murgu* cleric curs. I, de notariu al corespondințelor pre *Ioan Nicorescu* cleric de curs. II, de cassariu pre *Traian Oprea* cleric curs. II, de bibliotecariu primar pe *Vichentie Goiți* cleric curs. II, de vice-bibliotecariu pre *Floria Cioloca* cleric curs. I, de membri ai comitetului s'au ales: *Veniamin Bălan*, *Georgiu Ciocoi*, și *Alexandru Ogerlaciă* clerici curs. III, *Nicolău Brândeșiu*, *Ilie Ciorei* și *Dionisie Gontă* clerici curs. II, *Avram Corcea*, *Octavian Ioichița* și *Nicolău Stoia* clerici curs. I.

Apel. Dl Ioan Pop Reteganul, învățător și redactor în Sâncel, lângă Blaș (Ardeal), apeléză la generositatea tuturor Românilor a contribui după poteră la întemeierea unui fond, din care să se potă prevedea gratuit cu abcedare și legendare școlari săraci și cu nisuiță d'a învăța. Inițierea acestei întreprinderi este foarte fericită și merită totă spriginirea. La străini astfel de reuniuni și fonduri există de mult și lucră cu cele mai evidente succese.

Doctor în teologie. „Biserica și Școla“ află din Cernăuți, că dl *Ioan Trailescu*, profesor suplent la institutul pedagogic-teologic din Arad, a fost promovat săptămăna trecută la gradul de doctor în sânta teologie la universitatea din Cernăuți. Îi gratulăm și noi din inimă.

Bani găsiți. Vicecomitele comitatului Cărașiu-Severin d. *Em. Iakabffy* mergând la tîrgul de țera al Lugosului a aflat o considerabilă sumă de bani, carea a depus-o sub cuvert sigilat la oficiul de vicecomite și respective la cassa comitatensă. Proprietariul acestor bani, carele va avea să răspundă: când, cam pre unde și câți bani a perdut etc. să se prezenteze la protojudele cereal administrativ din Lugos.

Enunțaiune curioasă. Deputatul C. Abrányi a țis în dieta țerei, că astăzi nu ómenii cu talent și caracter se înalță la putere și la vază, ci óreșcări clase de ómeni, óreșcări familii au luat țera în aréndă și o folosesc în interesul lor, însă se înțelege, fără a plati aréndă. De aceia țera noastră ar fi întrecut pe Roma veche în protecțiune și corupțiune, căci în Roma veche numai cai se faceau consuli, până când la noi chiar și măgarii se pun la posturile cele mai de frunte.

Cas de mórte. *Ioan Teranu* protopopul gr. or. rom. emerit. al Lipovei, deputat congresual, reprezentante în congregațiunea comitatensă, s. a. în urmarea adêncilor bêtănete după un morb scurt, în anul al 79-lea al etății sale, după un serviciu de 16 ani ca paroch în Ghiroda și de 36 de ani ca protopop al Lipovei, sevêrsind nenumerate funcțiuni onorifice în serviciul national, bisericesc și școlariu, duminecă în 5/17 Octomvre, dimineța la óra 5 și-a dat nobilul seú suflet în mânilor Creatorului. Fie-ți țerina ușóra și memoria neuitată.

Asigurări pe vieță. Sântem informați, că societatea americană pentru asigurarea vieții „*Equitable*“ a intrat în relațiuni de afaceri cu institutul „*Albina*“ din Sibiu, care e autorizat a face asigurări pe vieță în numele societății „*Equitable*.“

CONCURS.

Conform decisiului Venerabilului Consistoriu ddo. 9. Septembrie 1886 Nr. 535 Ș. pentru îndeplinirea postului de învățătoriu la școla răsărit. română clasa de prunci din *Voivodint*, cottul Timișului, protteratul *Vêrșetului*, se escrie cu termin de alegere până la 2. Novembre 1886 st. vechiu.

Emolumintele sânt:

1. În bani gata 126 fl. v. a.
2. Deputat 30 meți de grâu, 30 meți de cucuruz, 6 chile de lumină, 25 chile de sare și 5 chile de slănină.
3. 4 orgii de lemne.
4. Pentru scriptruistică 6 fl.
5. Pentru cercetarea conferințelor 10 fl.
6. Cortel liber și grădină de legumi.

Recursele adiustate cu documintele necesari conform stat org. bis. și adresate comitetului parochial din *Voivodint*, să se subsecarnă oficiului protopresbiteral din *Mercina* per *Varadia*.

Voivodint, în 1 Octombrie 1886.

43—1

Comitetul parochial

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

CONCURS.

Să scrie pentru ocuparea postului învățătoresc la clasa II. a școlii răsăritene române din *Rățișor*, cottul Timișului, protteratul Verșetului cu termin de alegere până la 16 Noembrie 1886 st. vechiă.

Emolumintele sânt:

1. În bani gata 400 fl. v. a.
2. Un juger de pământ arătoriu
3. Pentru cercetarea conferințelor 10 fl.
4. Pentru scripturistică 5 fl.
5. Cortel liber.

Recursele ajustate cu documintele necesari conform stat. org. bis. și adresate comitetului parohiei din *Rățișor*, să se subșternă oficiului protopresbiteral din *Mercina* per *Varadia*.

Rățișor, în 29. Septembrie 1886

42—1

Comitetul parochial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

CONCURS.

Conform decisului Vener. Consist. de ddo 9 Sept. 1886 Nr. 535 Ș. pentru îndeplinirea postului de învățător la școlă răsărit. română clasa de fete din *Voicodint*, cottul Trnișului, protteratul Verșetului, să scrie cu termin de alegere până la 2 Noembrie 1886 st. vechiă.

Emolumintele sânt:

1. În bani gata 300 fl. v. a.
2. 4 orgii de lemne.
3. Pentru scripturistică 6 fl.
4. Cortel liber.

Recursele adijustate cu documintele necesari conform stat. org. bis. și adresate comitetului parochial din *Voicodint* să se subșternă oficiului protopresbiteral din *Mercina* per *Varadia*.

Voicodint, în 1 Octombrie 1786.

44—1

Comitetul parochial

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Dinți strălucitori de albeață după o scurtă întrebuințare.

Mijloacele pentru dinți ale d-rului P.O.P.P. s'au pus în întrebuințare în Casa gen. de bolnavi din Viena de profesorul Drasche și au fost de curând recunoscute ca minunate.

Pastă de dinți Aromatică

a d-rului I. G. POPP medicul-dentist al Curții c. r. Viena I., Bognergasse Nr. 2.

Dinți (naturali sau artificiali) sunt conservați și durerile de dinți sunt împedecate, bucata 35 cr.

Apa de Gură și Dinți Anatherină

a d-rului I. G. POPP medicul-dentist al Curții c. r. din Viena,

limiștește durerea de dinți, vindecă gingiile bolnave, păstrează și curăță dinții, face să dispară mirosul urit, înlesnește creșterea dinților la copii cei mici, servește drept preserativ contra diferitei, este neapărată la întrebuințarea apelor minerale, în sticle de 1 fl. 40 cr. 1 fl. 50 cr.

PRAF DE DINȚI VEGETABIL face dinții albi strălucitori, fără a-i ataca, în cutiute de 63 cr.

PASTA DE DINȚI ANATHERINĂ în doze de sticle de 1 fl. 22 cr., cel mai fin săpun pentru curățirea dinților, preparat cu ulei de ismă.

PLUMB DE DINȚI, mijloc practic, cel mai sigur pentru a-și plumbui însuși dinții găunoși; cutia 1 fl.

SAPUN DE PLANTE, introdus de 18 ani cu cel mai mare folos contra erupțiilor cutanee de ori-ce soiul mal cu seamă contra mâncărimei pielii, impletiturii, grindii, mătreață în cap și barbă, bătăturii de ger, sudorii la picioare și riia. Preț 30 cr.

Sunt oprite contrafaceriile, la care își ia refugiul unii fabricanți însușindu-și însemnări de firmă, ce se cam apropie de a mea, și făcându-și produsele după înfățișare foarte semănătoare cu ale mele. La cumpărarea fie-cărui obiect este a se lua firma în deosebită băgare de seamă.

Mai mulți falsificatori și vândători din Viena și București de curând au fost judecați la amende considerabile.

Deposite: în Caransebeș la apotecari: Ales. Ristic și Fil. J. Müller și la neguț. H. Rosenfeld. În Rusberg la apoteca lui Jos. Gurth, în Mehadia la apoteca lui G. Tamás. (28—2)

Numeroase atestate
dela primele autorități
medicinale.

Medaile
dela deosebite
espuseciuni.

Apă de gură Anatherină

Dr. I. G. POPP,

Dentistul Curții imperiale și regale, Viena, Bognergasse 2.

Probată în decurs de 60 ani!

patentată cu priv. escl. ces. reg. american și ingles.

Atestate medicale: Profesor Oppolzer

Doctor magn. emerit. Profesorul clinicei imperiale și regale la Viena. Consiliariul curții regale a Sacsoniei. Am esaminat **Apă dumată de gură Anatherină** și am găsit-o recomandabilă.

Profesorul Drasche

a întrebuințat în mod experimental apă de gură Anatherină în secțiunea sea medicală din spitalul principal imp. și reg. din Viena și a declarat-o ca escelentă și coresponzătoare.

Dr. Keinzbauer

consilier imperial. Profesor emerit. Am întrebuințat **Apă de gură Anatherină** la un considerabil număr de al pacienților mei suferind de durere de gură și dinți și a avut un efect escelent. Din analiza făcută m'am convins perfect de curata ei compozițiune chimicală.

Apă doctorului Popp are un efect minunat și asupra **catharelor cronice** venite în atingerc cu părțile afectate, gura, organele respiratoare și ale gâtului.

Profesorul Schnitzler

înrebuințează cu mare folos **Apă Anatherină** a doctorului Popp la boalele de gură, de gât și organele respiratoare, precum și la boalele de gingii.

Oonorabilul public e rugat a cere categoric preparatele dr. Popp, dantistul curții imp. și reg. și reg. și numai acelea să le cumpere pe care sânt lipite mărcile ocrotitoare.

Deposite în Caransebeș la apotecari: Ales. Ristic și Fil. J. Müller și la neguț. H. Rosenfeld. În Rusberg la apoteca lui Jos. Gurth, în Mehadia la apoteca lui G. Tamás. 18—2

Redactor răspundător Ioan Bartolomei.

Tipariul și editura tipografiei diecesane în Caransebeș, sub conducerea responzabilă a lui G. Imbronovici.